

Utbruddet med saueskabbmidd hos geit i 2021

Det er nødvendig med en skjerpet aktsomhet knyttet til kjøp, salg og forflytninger av geiter om vi skal hindre at sykdommen etablerer seg i norsk sauehold og for å forhindre videre smitte i geitemiljøet.

Mattilsynet og sentrale husdyraktører samhandler om informasjon knyttet til smitteforebyggende tiltak, risikoatferd for smitte og sentrale regelverkskrav på dyrehelseområdet (merking, registrering og sporbarhet). Sykdommen skal bekjempes i norsk småfehold.

Om saueskabbmidd

Saueskabb er en alvorlig sykdom hos sau som forårsakes av midden *Psoroptes ovis*, *saueskabbmidd*. Saueskabb ble utryddet i Norge i 1894. Om sykdommen skulle etablerer seg i den norske sauepopulasjonen vil det kunne få alvorlige konsekvenser for sauehelsen, dyrevelferden og for økonomien i norsk sauehold. Midde kan også finnes hos andre dyrearter, blant annet geit og kameldyr. *Psoroptes ovis* sprer seg mellom dyrehold ved forflytninger av smittede dyr.

På grunn av de omfattende konsekvensene på sau er saueskabbmidd en meldepliktig sykdom som det offentlige skal bekjempe.

Mistanke om eller påvisning av *Psoroptes ovis* skal umiddelbart rapporteres til Mattilsynet.

Utbruddet hos geit i 2021

I januar 2021 ble det første tilfellet av saueskabbmidd påvist i et geitehold med Afrikanske dvergeiter i Trøndelag. Totalt er midde nå funnet i 32 geitehold. To geitehold er fra Nordland, ett fra Møre og Romsdal og 29 fra Trøndelag. Kontaktbesetningene er og har vært spredt over store deler av landet og mange ulike geiteraser og ulike geitemiljø er involvert i utbruddet.

Flere av de involverte geiteholdene i utbruddet har et omfattende kontaktnett gjennom kjøp og salg eller annen flytting av dyr, dette har medført et stort antall båndlagte geitehold med en stor geografisk spredning. Vi har medio juni over 100 båndlagte dyrehold som ikke er prøvetatt, og det er ikke praktisk mulig å prøveta og få analysesvar på disse før beiteslipp.

Psoroptes ovis er utbredt hos geiter i Trøndelag

Erfaringene fra utbruddet viser at *Psoroptes ovis* er utbredt hos geiter i Trøndelag.

Både på grunn av risiko for alvorlig, smittsom dyresykdom og for å unngå å bli involvert i et sykdomsutbrudd, er det viktig at alle småfeholdere har gode rutiner for smittevern og begrenser livdyrkontakten til få dyrehold. Dette gjelder for hold av både sau og geit.

Vi har mindre kunnskap om utbredelsen av *Psoroptes ovis* i de andre fylkene, men vi har mange kontaktdyrehold i Møre og Romsdal og et mindre antall i andre fylker i landet. Det er på sikt nødvendig med kunnskap om utbredelsen også i andre deler av landet for en målrettet bekjempelse av sykdommen.

Beitesesongen 2021

Over 100 båndlagte geitehold har nå mottatt informasjon fra Mattilsynet om at de ved behandle alle geitene i dyreholdet mot *psoroptes ovis*, vil få opphevet sin båndlegging. Dyreholder må dokumentere gjennomført sanering overfor Mattilsynet. Har geitene en **tett fysisk** kontakt med sau i dyreholdet skal disse også behandles. Sau som ikke har vært **fysisk tett** sammen med geiter skal ikke behandles.

Vi har valgt å dele geiteholdene inn i to kategorier ut fra om de går på et beite der smitteoverføring er sannsynlig eller ikke. Utmarksbeite regnes ikke å gi så tett fysisk kontakt mellom ulike flokker med sau og/eller geit at smitteoverføring er sannsynlig, heller ikke om det er saltestasjoner eller tilsvarende som gir økt trafikk og ansamling på deler av beitet.

- Geitehold der geiter og/eller sau skal på beite og der de kommer i **tett fysisk kontakt** med andre flokker, må saneres **før** beiteslipp. Dette omfatter sau kun om de har hatt/har tett fysisk kontakt med geitene.
- Geitehold der geiter og/eller sau skal på beite der de **ikke** kommer i tett fysisk kontakt med andre dyrehold, for eksempel utmarksbeite, kan saneres **etter** beiteperioden. Mattilsynet vil tillate at disse gjennomfører beitesesongen 2021 uten at sanering er gjennomført.

Regelverksbrudd på registrering, forflytning, merking og/eller sporbarhet

Noen geiteflokker i utbruddet har brudd på regelverksbestemmelser som omfatter registrering, merking, sporbarhet og/eller forflytning. Slike regelbrudd kan medføre at dyrene ilegges forflytningsforbud og ikke kan på felles beite med andre småfehold.

På Mattilsynets nettsider www.mattilsynet.no finnes informasjon om regelverkskrav for hold av småfe på hobbybasis og flytting av småfe.

Medisinsk sanering for *Psoroptes ovis* gjennomføres slik:

Alle geitene behandles samtidig med et effektivt parasittmiddel (doromektin/ ivermektin injeksjon). Behandlingen gjennomføres to ganger med 10 dagers mellomrom.

Behandlingen skal utføres av privatpraktiserende veterinær, og etter gjeldende anbefaling fra Veterinærinstituttet. Behandling av alle småfe i dyreholdet må gjøres samtidig.

Dyreholder må dekke kostnadene knyttet til behandling.

Doramektin og ivermektin skal ikke brukes på lakterende dyr der melk går til konsum.

Tilbakeholdesestiden på slakt er 70 dager for doramektin og 22 dager for ivermektin.

Bilde: Saueskabbmidd (*Psoroptes ovis*). Foto: Sokratis_Ptochos